

■ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΥ:

Δυσοίωνη η προοπτική ολοκλήρωσης του έργου!

Του Κώστα Γκούμα*

Οι πληροφορίες ότι υπάρχουν καθυστερήσεις και προβλήματα στην υλοποίηση του έργου «Φράγμα Αγιονερίου», η ανησυχία μου για την τύχη του έργου και η διαφαινόμενη παράλληλη πορεία του με άλλα προβληματικά έργα της Θεσσαλίας (Αχελώος, Σμόκοβο, κ.α.) στα οποία αναφέρθηκα στο παρελθόν, ήταν οι αφορμές για το άρθρο αυτό. Οι διαδικασίες χρονικά για την υλοποίηση του έργου, ξεκίνησαν με την επισήμανση της θέσης του φράγματος, το 1987 στο πλαίσιο αναγνωριστικής έκθεσης που εκπόνησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της Δ.Ε.Β. μαζί με άλλες 30 θέσεις στην επαρχία Ελασσόνας.

Η προμελέτη (μελέτη χωρίς τεύχη δημοπράτησης), εκπονήθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το 1990, συμπληρώθηκε - ολοκληρώθηκε το 1996 από το μελετητικό γραφείο «ΥΔΡΕΤΜΕ», με προϋπολογισμό 5.050.000.000 δρχ. (14.820.249 ευρώ) και 450.000.000 δρχ. για απαλλοτριώσεις. Στο έργο περιλαμβάνονται τα εξής επιμέρους έργα:

Το φράγμα (χωμάτινο με αδιαπέραστο αργιλικό πυρήνα), θα κατασκευασθεί στον Ελασσονίτικο ποταμό (στα όρια της Ελασσόνας και Αγιονερίου), με μέγιστο ύψος 48 μέτρα, μήκος στέψης 195 μέτρα, πλάτος στέψης 10 μέτρα και όγκο 545.000 μ³. Το εμβαδόν της ανώτερης επιφάνειας κατάκλυ-

σης της λίμνης είναι 2.000 στρέμματα (καθρέφτης φράγματος). Η συνολική χωρητικότητα του ταμιευτήρα ανέρχεται σε 15 εκατ. μ3, από τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν 13 εκατ. μ3 νερού ετησίως για άρδευση 25.000 στρεμμάτων.

Η σήραγγα εκτροπής, μέσω της οποίας τα νερά του ποταμού διοχετεύονται κατόπιν (μέχρι να ολοκληρωθούν οι εργασίες στο φράγμα) και περιλαμβάνουν τα έργα εισόδου (πύργος υδροληψίας - ανάντη πώμα, κ.α.), την κυρίως σήραγγα μήκους 218 μέτρων με επένδυση από σκυρόδεμα πεταλοειδούς διατομής 5x5 μ, και τα έργα εξόδου (κτίριο δικλίδων). Εγκάρσια στην σήραγγα εκτροπής, προβλέπεται σήραγγα αποστράγγισης μήκους 120 μέτρων.

Ο υπερχειλιστής, που είναι ορθογωνικής διατομής με πλάτος 38 μέτρα, μήκος 99 μέτρα και ύψος 4,5 μέτρα. Η πλημμυρική παροχή υπολογίσθηκε σε 1.523 μ3 / δευτ. για πλημμύρα 10.000 ετών (έναντι 361 μ3 / δευτ. και πλημμύρα 500 ετών που πρότεινε η μελέτη του Α.Π.Θ.).

Δεν είμαι ο ειδικός για να σχολιάσω την λύση που επέλεξε ο μελετητής για τον υπερχειλιστή, εκτιμώ όμως από ανάλογα έργα που έχω επισκεφθεί, ότι στο Αγιονέρι έγινε υπερδιαστασιοποίηση και κατασκευάσθηκε ένα τεράστιο έργο υπερχειλίσης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το κόστος του έργου. Το έργο με γενικό τίτλο «Φράγμα Αγιονερίου ν. Λάρισας» και φορέα υλοποίησης την ΔΕΚΕ Θεσσαλίας, εντάχθηκε στο Β' ΠΕΠ Θεσσαλίας (Β' ΚΠΣ) και δημοπρατήθηκε (μετά από 2 άγονους διαγωνισμούς) τον Ιούνιο του 1999. Στις 23-12-1999 υπογράφηκε σύμβαση με την ανάδοχο εταιρία «ΚΥΚΛΟΣ-ΣΦΑΙΡΙΚΗ» για ποσό 3.826.340.000 δρχ. ή (11.230.000 ευρώ) και ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΤΗΝ 31/12/2000! (Το παράδοξο να προβλέπεται η ολοκλήρωση του έργου μόνο σε ένα χρόνο, εξηγείται από τους αρμόδιους ως η αναγκαία προϋπόθεση για συγχρηματοδότηση από το Β' ΚΠΣ και ήταν βέβαια ένα «τερτίπι» να ξεγελάσουμε τους «κουτόφραγκους»). Το υπόλοιπο του έργου μετά την λήξη του Β' ΚΠΣ το 2001, εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ.

Οι εργασίες στο έργο ξεκίνησαν στις αρχές του 2000, οπότε και δόθηκε η πρώτη παράταση (μέχρι Δεκέμβριο του 2002), ενώ ακολούθησαν άλλες τρεις παρατάσεις ολοκλήρωσης των εργασιών (η τελευταία μέχρι 30/4/2006). Στο διάστημα αυτό μειώθηκε το φυσικό αντικείμενο (αφαιρέθηκε το κυρίως σώμα του φράγματος) και περιορίσθηκε στα έργα υπερ-

χειλίσης και εκτροπής, για να αντιμετωπισθεί η αύξηση της δαπάνης του έργου, από κατολισθήσεις πρανούς και από τον υπερδιηλωσασμό της αναθεώρησης. Δηλαδή μέχρι σήμερα που συνεχίζονται οι εργασίες, κατασκευάζεται μόνο ο υπερχειλιστής με την λεκάνη ηρεμίας, οι σήραγγες εκτροπής και αποστράγγισης, ενώ η εργολαβία θα κλείσει χωρίς να έχουν αρχίσει οι εργασίες στο κυρίως φράγμα, το οποίο θα κατασκευασθεί με νέα εργολαβία, εάν και εφόσον εξασφαλισθεί η χρηματοδότησή του (πιθανότητα από εθνικούς πόρους).

Μέχρι σήμερα δαπανήθηκαν 9.900.000 ευρώ και θα απαιτηθούν άλλα 500.000 ευρώ για την ολοκλήρωση της υφιστάμενης εργολαβίας. Οι καθυστερήσεις και τα προβλήματα κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών ήταν πολλά. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω αν οφείλονται και σε ποιο βαθμό σε αστοχίες της μελέτης, σε τεχνικές δυσκολίες (καταπτώσεις πρανών), σε αδυναμίες του αναδόχου, σε αδυναμίες του δημοσίου τομέα (η επιβίβαση γίνεται μόνο με έναν πολιτικό μηχανικό και μία γεωλόγο που επιβλέπουν και άλλα έργα) και σε αδιαφορία της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας της Περιφέρειας. Η προοπτική σύντομης ολοκλήρωσης του συνόλου των έργων είναι δυσσώβη, εάν δεν αντιμετωπισθούν άμεσα προβλήματα προετοιμασίας, σχεδιασμού, συντονισμού, απαλλοτριώσεων και εξασφάλισης της χρηματοδότησης.

Ειδικότερα θα πρέπει να δρομολογηθούν παράλληλα δύο νέες εργολαβίες, η πρώτη με αντικείμενο το σώμα του φράγματος, τις εργασίες έμφραξης της σήραγγας, το κτίριο δικλίδων και τα μηχανολογικά και η δεύτερη με αντικείμενο δύο αντλιοστάσια (από τα πέντε που προβλέπονται) και προστατευτικό ανάχωμα στην λεκάνη κατάκλυσης. Θα πρέπει επίσης να έχουν προηγηθεί οι απαλλοτριώσεις ύψους 1.200.000 ευρώ και να διασφαλισθεί χρηματοδότηση τόσο για την πρώτη εργολαβία ύψους 8.000.000 ευρώ όσο και για την δεύτερη ύψους 4.500.000 ευρώ. Τότε θα είναι δυνατή η συγκέντρωση νερού στον ταμιευτήρα και με την προϋπόθεση ότι το νερό του Ελασσονίτη θα είναι χωρίς επιβάρυνση από αστικά και βιομηχανικά λύματα (όπως προβλέπεται στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων που λήγει το 2008). Τα αρδευτικά έργα προβλέπονται ανάντη του φράγματος σε έκταση 25.100 στρ. της περιοχής Ελασσόνας και Τσαριτσάνης και προϋπολογίζονται σε 38 εκατ. ευρώ (13 δισ. δρχ.)

με τιμές 2000. Είναι άγνωστο πότε θα δοθεί για χρήση το έργο στους αγρότες της περιοχής, αφού η χρηματοδότηση των αρδευτικών έργων δεν είναι εξασφαλισμένη, ενώ ακόμη δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες αναδασμού. Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα έργο μεσαίου μεγέθους, όπως το φράγμα Αγιονερίου, με πολύ καλό οικονομικό συντελεστή (μία από τις πλέον κατάλληλες θέσεις με κόστος 1 ευρώ /κυβικό νερού), ξεκίνησε με προϋπολογισμό 14.820.249 ευρώ και θα ξεπεράσει τα 24.000.000 ευρώ (με τις απαλλοτριώσεις και δύο αντλιοστάσια). Στην πράξη κινδυνεύει να απαξιωθεί οικονομικά, από τις υπερβάσεις και τις καθυστερήσεις. Με τις συνθήκες ομαλής χρηματοδότησης (από κοινοτικούς πόρους) και χωρίς αποκλίσεις από την μελέτη, το έργο θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί σε 5 χρόνια. Ήδη όμως ένα τμήμα του ξεπέρασε τα 6 χρόνια και η προοπτική του - με το «καλό» σενάριο που θα εξασφαλίσει την χρηματοδότηση των δύο εργολαβιών και των απαλλοτριώσεων - είναι να φθάσει τα 12 χρόνια (2011).

Αυτό όμως που ενδιαφέρει τους αγρότες της περιοχής Ελασσόνας, είναι αν θα εξασφαλισθεί η χρηματοδότηση για το φράγμα, ο χρόνος ολοκλήρωσής του και το χρονοδιάγραμμα για την παράδοση και λειτουργία του.

Φοβούμαι ότι πολλά από τα παραπάνω ερωτήματα είναι δύσκολο να απαντηθούν. Θα ήταν όμως χρήσιμες και καλοδεχούμενες όσες απαντήσεις μπορούν να δοθούν (από υπεύθυνα πρόσωπα), τόσο για να μην υπάρχει ανησυχία για την τύχη του έργου, όσο και για να μην δημιουργούνται αβάσιμες προσδοκίες για σύντομη λειτουργία του. Θα αναρωτηθούν ίσως οι αναγνώστες «χρειάζοταν άραγε μία ολόκληρη σελίδα εφημερίδας για να συμπεράνετε αυτό που πιστεύουν οι περισσότεροι Έλληνες ; Ότι δηλαδή τα δημόσια έργα στη χώρα μας πάντα καθυστερούν, συνήθως έχουν προβλήματα και συχνά κοστίζουν 2-3 φορές περισσότερο!».

Η απάντησή μου στο υποθετικό αυτό ερώτημα, είναι ότι αν δεχθούμε παθητικά, μοιρολατρικά οτιδήποτε «απαράδεκτο» συμβαίνει γύρω μας και δεν αντιδράσουμε με όποιο τρόπο και μέσο μπορούμε, τότε φοβάμαι ότι θα χαθεί κάθε ελπίδα για ανάπτυξη και πρόοδο στον τόπο μας.

** Ο Κώστας Γκούμας είναι γεωπόνος, διευθυντής της Διεύθυνσης Εγγείων Βελτιώσεων Λάρισας*

ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΥ :
Καθυστερήσεις - προβλήματα και άγνωστο χρονοδιάγραμμα
(Του Κων/νου Ελ. Γκούμα)

Οι πληροφορίες ότι υπάρχουν καθυστερήσεις και προβλήματα στην υλοποίηση του έργου «Φράγμα Αγιονερίου», η ανησυχία μου για την τύχη του έργου και η διαφαινόμενη παράλληλη πορεία του με άλλα προβληματικά έργα της Θεσσαλίας (Αχελώος, Σμόκοβο, κ.α.) στα οποία αναφέρθηκα στο παρελθόν, ήταν οι αφορμές για το άρθρο αυτό. Παράλληλα μέσα από τις στήλες της φιλόξενης εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», εκτιμώ ότι οι αναγνώστες της (και οι συμπατριώτες μου Ελασσονίτες), θα έχουν την δυνατότητα να ενημερωθούν για ένα σημαντικό για την περιοχή Ελασσόνας έργο και να συμπεράνουν πόσο αποτελεσματικά αξιοποιούνται τα χρήματα που φθάνουν στη χώρα μας από τα ευρωπαϊκά ταμεία.

Οι διαδικασίες χρονικά για την υλοποίηση του έργου, ξεκίνησαν με την επισήμανση της θέσης του φράγματος, που έγινε το 1987 στα πλαίσια αναγνωριστικής έκθεσης που εκπόνησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της Δ/νσης Εγγείων Βελτιώσεων, μαζί με άλλες 30 θέσεις στην επαρχία Ελασσόνας. Η προμελέτη (μελέτη χωρίς τεύχη δημοπράτησης), εκπονήθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το 1990, συμπληρώθηκε - ολοκληρώθηκε το 1996 από το μελετητικό γραφείο «ΥΔΡΕΤΜΕ», με προϋπολογισμό 5.050.000.000 δρχ. (14.820.249 €) και 450.000.000 δρχ. για απαλλοτριώσεις. Στο έργο περιλαμβάνονται τα εξής επιμέρους έργα :

Το φράγμα (χωμάτινο με αδιαπέραστο αργιλικό πυρήνα), θα κατασκευασθεί στον Ελασσονίτικο ποταμό (στα όρια της Ελασσόνας και Αγιονερίου), με μέγιστο ύψος 48 μέτρα, μήκος στέψης 195 μέτρα, πλάτος στέψης 10 μέτρα και όγκο 545.000 μ³. Το εμβαδόν της ανώτερης επιφάνειας κατάκλυσης της λίμνης είναι 2.000 στρέμματα (καθρέφτης φράγματος). Η συνολική χωρητικότητα του ταμιευτήρα ανέρχεται σε 15 εκατ. μ³, από τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν 13 εκατ. μ³ νερού ετησίως για άρδευση 25.000 στρεμμάτων.

Η σήραγγα εκτροπής, μέσω της οποίας τα νερά του ποταμού διοχετεύονται κατόπιν (μέχρι να ολοκληρωθούν οι εργασίες στο φράγμα) και περιλαμβάνουν τα έργα εισόδου (πύργος υδροληψίας - ανάντη πώμα, κ.α.), την κυρίως σήραγγα μήκους 218 μέτρων με επένδυση από σκυρόδεμα πεταλοειδούς διατομής 5x5 μ, & τα έργα εξόδου (κτίριο δικλείδων). Εγκάρσια στην σήραγγα εκτροπής, προβλέπεται σήραγγα αποστράγγισης μήκους 120 μέτρων.

Ο υπερχειλιστής, που είναι ορθογωνικής διατομής με πλάτος 38 μέτρα, μήκος 99 μέτρα και ύψος 4,5 μέτρα. Η πλημμυρική παροχή υπολογίσθηκε σε 1.523 μ³ / δευτ. για πλημμύρα 10.000 ετών (έναντι 361 μ³ / δευτ. και πλημμύρα 500 ετών που πρότεινε η μελέτη του Α.Π. Θεσσαλονίκης).

Δεν είμαι ο ειδικός για να σχολιάσω την λύση που επέλεξε ο μελετητής για τον υπερχειλιστή, εκτιμώ όμως από ανάλογα έργα που έχω επισκεφθεί, ότι στο Αγιονέρι έγινε υπερδιαστασιολόγηση και κατασκευάσθηκε ένα τεράστιο έργο υπερχειλίσης, με ότι αυτό συνεπάγεται για το κόστος του έργου.

Το έργο με γενικό τίτλο **"Φράγμα Αγιονερίου Νομού Λάρισας"** και φορέα υλοποίησης την ΔΕΚΕ Περιφέρειας Θεσσαλίας, εντάχθηκε στο Β΄ ΠΕΠ Θεσσαλίας (Β΄ ΚΤΣ) και δημοπρατήθηκε (μετά από 2 άγονους διαγωνισμούς) τον Ιούνιο του 1999. Στις 23-12-1999 υπογράφηκε σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία «ΚΥΚΛΟΣ-ΣΦΑΙΡΙΚΗ» για ποσό 3.826.340.000 δρχ. ή (11.230.000 €) και **ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΕΡΑΙΩΣΗΣ ΤΗΝ 31/12/2000 !** (Το παράδοξο να προβλέπεται η ολοκλήρωση του έργου μόνο σε ένα χρόνο, εξηγείται από τους αρμόδιους ως η αναγκαία προϋπόθεση για συγχρηματοδότηση από το Β΄ ΚΤΣ και ήταν βέβαια ένα «τερτίπι» να ξεγελάσουμε τους «κουτόφραγγους»). Το υπόλοιπο του έργου μετά την λήξη του Β΄ ΚΤΣ το 2001, εντάχθηκε στο Γ΄ ΚΤΣ.

Οι εργασίες στο έργο ξεκίνησαν στις αρχές του 2000, οπότε και δόθηκε η πρώτη παράταση (μέχρι Δεκέμβριο του 2002), ενώ ακολούθησαν άλλες τρεις παρατάσεις ολοκλήρωσης των εργασιών (η τελευταία μέχρι 30/4/2006). Στο διάστημα αυτό μειώθηκε το φυσικό αντικείμενο (αφαιρέθηκε το κυρίως σώμα του φράγματος) και περιορίσθηκε στα έργα υπερχειλίσας και εκτροπής, για να αντιμετωπισθεί η αύξηση της δαπάνης του έργου, από κατολισθήσεις πρανούς και από τον υπερδιπλασιασμό της αναθεώρησης. Δηλαδή μέχρι σήμερα που συνεχίζονται οι εργασίες, κατασκευάζεται μόνο ο υπερχειλιστής με την λεκάνη ηρεμίας, οι σήραγγες εκτροπής και αποστράγγισης, ενώ η εργολαβία θα κλείσει χωρίς να έχουν αρχίσει οι εργασίες στο κυρίως φράγμα, το οποίο θα κατασκευασθεί με νέα εργολαβία, εάν και εφόσον εξασφαλισθεί η χρηματοδότησή του (πιθανότατα από εθνικούς πόρους).

Μέχρι σήμερα δαπανήθηκαν 9.900.000 € και θα απαιτηθούν άλλα 500.000 € για την ολοκλήρωση της υφιστάμενης εργολαβίας.

Οι καθυστερήσεις και τα προβλήματα κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών ήταν πολλά. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω αν οφείλονται και σε ποιο βαθμό σε αστοχίες της μελέτης, σε τεχνικές δυσκολίες (καταπτώσεις πρανών), σε αδυναμίες του ανάδοχου, σε αδυναμίες του δημοσίου τομέα (η επίβλεψη γίνεται μόνο με ένα πολιτικό μηχανικό & μία γεωλόγο που επιβλέπουν και άλλα έργα) και σε αδιαφορία της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας της Περιφέρειας.

Η προοπτική σύντομης ολοκλήρωσης του συνόλου των έργων είναι δυσοίωνη, εάν δεν αντιμετωπισθούν άμεσα προβλήματα προετοιμασίας, σχεδιασμού, συντονισμού, απαλλοτριώσεων και εξασφάλισης της χρηματοδότησης.

Ειδικότερα θα πρέπει να δρομολογηθούν παράλληλα δύο νέες εργολαβίες, η πρώτη με αντικείμενο το σώμα του φράγματος, τις εργασίες έμφραξης της σήραγγας, το κτίριο δικλίδων και τα μηχανολογικά και η δεύτερη με αντικείμενο δύο αντλιοστάσια (από τα πέντε που προβλέπονται) και προστατευτικό ανάχωμα στην λεκάνη κατάκλυσης. Θα πρέπει επίσης να έχουν προηγηθεί οι απαλλοτριώσεις ύψους 1.200.000 € και να διασφαλισθεί χρηματοδότηση τόσο για την πρώτη εργολαβία ύψους 8.000.000 € όσο και για την δεύτερη ύψους 4.500.000 €. Τότε θα είναι δυνατή η συγκέντρωση νερού στον ταμιευτήρα και με την προϋπόθεση ότι το νερό του Ελασσονίτη θα είναι χωρίς επιβάρυνση από αστικά και βιομηχανικά λύματα (όπως προβλέπεται στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων που λήγει το 2008).

Τα αρδευτικά έργα προβλέπονται ανάντη του φράγματος σε έκταση 25.100 στρ. της περιοχής Ελασσόνας και Τσαριτσάνης και προϋπολογίζονται σε 38 εκατ. € (13 δις δρχ.) με τιμές 2000.

Είναι άγνωστο πότε θα δοθεί για χρήση το έργο στους αγρότες της περιοχής, αφού η χρηματοδότηση των αρδευτικών έργων δεν είναι εξασφαλισμένη, ενώ ακόμη δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες αναδασμού.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ένα έργο μεσαίου μεγέθους, όπως το φράγμα Αγιονερίου, με πολύ καλό οικονομικό συντελεστή (μία από τις πλέον κατάλληλες θέσεις με κόστος 1 € / κυβικό νερού), **ξεκίνησε με προϋπολογισμό 14.820.249 € και θα ξεπεράσει τα 24.000.000 €** (με τις απαλλοτριώσεις και δύο αντλιοστάσια). Στην πράξη κινδυνεύει να απαξιωθεί οικονομικά, από τις υπερβάσεις και τις καθυστερήσεις.

Με τις συνθήκες ομαλής χρηματοδότησης (από κοινοτικούς πόρους) και χωρίς αποκλίσεις από την μελέτη, το έργο θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί σε 5 χρόνια. Ήδη όμως ένα τμήμα του ξεπέρασε τα 6 χρόνια και η προοπτική του - με το «καλό» σενάριο που θα εξασφαλίζει την χρηματοδότηση των δύο εργολαβιών και των απαλλοτριώσεων - είναι να φθάσει **τα 12 χρόνια (2011).**

Παρακολουθώ τακτικά στον τοπικό τύπο «Θριαμβολογίες» των εκάστοτε πολιτικών υπευθύνων (από το 2000 μέχρι σήμερα) για τις απορροφήσεις και την πορεία των έργων του Β΄ ή του Γ΄ ΚΤΣ. Δεν θυμάμαι όμως - ίσως να κάνω και λάθος - να έγινε κάποια ανακοίνωση που να αναφέρεται σε καθυστερήσεις και στην προοπτική ολοκλήρωσης έργων με προβλήματα όπως το Αγιονέρι, ούτε γνωρίζω τι ενέργειες έγιναν για να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση του. Υποθέτω ότι τουλάχιστον σε υπηρεσιακό επίπεδο, θα έχουν γίνει σχετικές ενέργειες και προτάσεις που μάλλον αγνοήθηκαν.

Αυτό όμως που ενδιαφέρει τους αγρότες της περιοχής Ελασσόνας, είναι αν θα εξασφαλισθεί η χρηματοδότηση για το φράγμα, ο χρόνος ολοκλήρωσης του και το χρονοδιάγραμμα για την παράδοση και λειτουργία του.

Φοβούμαι ότι πολλά από τα παραπάνω ερωτήματα είναι δύσκολο να απαντηθούν. Θα ήταν όμως χρήσιμες και καλοδεχούμενες όσες απαντήσεις μπορούν να δοθούν (από υπεύθυνα πρόσωπα), τόσο για να μην υπάρχει ανησυχία για την τύχη του έργου, όσο και για να μην δημιουργούνται αβάσιμες προσδοκίες για σύντομη λειτουργία του.

Θα αναρωτηθούν ίσως οι αναγνώστες « χρειαζόταν άραγε μία ολόκληρη σελίδα εφημερίδας για να συμπεράνετε αυτό που πιστεύουν οι περισσότεροι Έλληνες ; Ότι δηλαδή τα δημόσια έργα στη χώρα μας πάντα καθυστερούν, συνήθως έχουν προβλήματα και συχνά κοστίζουν 2-3 φορές περισσότερο! ».

Η απάντησή μου στο υποθετικό αυτό ερώτημα, είναι ότι αν δεχθούμε παθητικά, μοιρολατρικά οτιδήποτε «απαράδεκτο» συμβαίνει γύρω μας και δεν αντιδράσουμε με όποιο τρόπο και μέσο μπορούμε, τότε φοβάμαι ότι θα χαθεί κάθε ελπίδα για ανάπτυξη και πρόοδο στον τόπο μας. Σκοπός του άρθρου μου, εκτός από την ενημέρωση, είναι η ευαισθητοποίηση των πολιτών. Ίσως μάλιστα θα έπρεπε να καθιερωθεί θεσμικά και ένας δημόσιος απολογισμός στο μέσον και στο τέλος κάθε έργου, ώστε να είναι σε θέση οι πολίτες να γνωρίζουν τις αιτίες για τυχόν καθυστερήσεις και υπερβάσεις, το συνολικό κόστος των έργων, και αν - στην σημερινή δύσκολη για την χώρα μας οικονομική συγκυρία - γίνεται καλή αξιοποίηση και απόσβεση του δημόσιου χρήματος.

Δεν γνωρίζω εάν οι προβληματισμοί μου αυτοί, με αφορμή ένα αρδευτικό έργο,

απασχολούν κάποιους αρμόδιους ή γενικότερα την κοινωνία μας. Πιστεύω όμως ότι θα έπρεπε εδώ και πολλά χρόνια να έχει γίνει ορθολογικό το σύστημα παραγωγής δημοσίων έργων (επίκαιρα τιμολόγια, πάγια νομοθεσία, αναβάθμιση δημόσιου τομέα για την επίβλεψη των μελετών και κατασκευών, επάρκεια μελετητών και κατασκευαστών, κ.α.) και να έχουν αντιμετωπισθεί τα θέματα που σχετίζονται με τον σωστό προγραμματισμό, την καλή και έγκαιρη προετοιμασία, την λειτουργία και συντήρηση των έργων μετά την παράδοση, κ.α. Είναι βέβαιο ότι οι νομοθετικές και άλλες ρυθμίσεις που προώθησε ο συμπατριώτης μας υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, λύνουν αρκετά από τα παραπάνω προβλήματα, μένουν όμως πολλά ακόμη να γίνουν, ώστε να φθάσουμε στο επίπεδο άλλων ευρωπαϊκών χωρών, που αντιμετώπισαν αποτελεσματικά παρόμοια ζητήματα εδώ και δεκαετίες.

Λάρισα 8/3/2006

Κων. Ελ. Γκούμας - Γεωπόνος

ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΥ:

«Οι καθυστερήσεις του θα ξεπεράσουν τα έργα του Αχελώου;»

*(Του Κων/νου Ελ. Γκούμα)

Η επιστολή-έκκληση του πρώην δημάρχου και βουλευτή κ. Β. Αγοράστη προς την περιφερειάρχη κ. Π. Γερακούδη, που δημοσιεύθηκε στις 25/12/2009 στην έγκριτη εφημερίδα σας, για τη συνέχιση του φράγματος Αγιονερίου, αλλά και η πρόθεσή μου να ενημερώσω τους αναγνώστες σας για την προοπτική του έργου, ήταν οι αφορμές για την επιστολή αυτή. Έχω ήδη αναφερθεί στο παρελθόν για το φράγμα με επιστολή μου στις 15/3/2006, που δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Αγροτική Ενημέρωση» από τη φιλόξενη εφημερίδα σας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» και ελπίζω οι συμπατριώτες μου Ελασσονίτες, να θυμούνται τους φόβους που είχα εκφράσει τότε για το σημαντικό αυτό έργο. Ήδη σχεδόν 4 χρόνια μετά, η κατάσταση είναι στάσιμη και οι προοπτικές για την ολοκλήρωσή του δυσώδεις. Πολλές από τις επισημάνσεις που είχα κάνει τότε είναι εξίσου επίκαιρες (ιδιαίτερα στη σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία), όπως αυτή που αφορά στην ανάγκη ενός δημόσιου απολογισμού για όλα τα μεγάλα έργα «...ώστε να είναι σε θέση οι πολίτες να γνωρίζουν τις αιτίες για τυχόν καθυστερήσεις και υπερβάσεις, το συνολικό κόστος των έργων και αν γίνεται καλή αξιοποίηση και απόσβεση του δημόσιου χρήματος».

Να ξεκαθαρίσω εξ αρχής ότι όλα όσα αναφέρω στην επιστολή μου, είναι παράθεση γεγονότων ή στοιχείων (που ενδεχομένως επιδέχονται διορθώσεις ή συμπλήρωση), ώστε οι αναγνώστες να βγάλουν μόνοι τα συμπεράσματά τους για τις αιτίες ή και τυχόν ευθύνες για όσες καθυστερήσεις υπήρξαν στο έργο. Αρκεί να μην αξιολογηθούν με τα «κομματικά φίλτρα» του κάθε αναγνώστη.

Ο υπότιτλος της επιστολής μου που παραπέμπει στα έργα του Αχελώου, δεν στοχεύει στη σύγκριση των δύο έργων, αφενός γιατί είναι ανόμοια από πλευράς μεγέθους – σπουδαιότητας και αφετέρου γιατί οι καθυστερήσεις των έργων του Αχελώου οφείλονται κυρίως σε νομικά και σε χρηματοδοτικά προβλήματα, σε αντίθεση με το φράγμα Αγιονερίου για το οποίο δεν υπήρξαν τέτοια προβλήματα. Αναδεικνύει όμως τις μεγάλες καθυστερήσεις, αφού και τα δύο έργα θα ξεπεράσουν (με το πιο αισιόδοξο σενάριο) τη 15ετία για να ολοκληρωθούν, παρότι είναι τόσο αναγκαία και χρήσιμα για τη Θεσσαλία και την περιοχή Ελασσόνας αντίστοιχα.

Ας δούμε λοιπόν την πορεία του έργου στις κυριότερες φάσεις του, δεδομένου ότι οι τεχνικές και διαδικαστικές λεπτομέρειες δεν ενδιαφέρουν τους αναγνώστες.

Οι διαδικασίες για την υλοποίηση του έργου, ξεκίνησαν το 1987, στο πλαίσιο αναγνωριστικής έκθεσης που εκπόνησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της

(με ανάλογες επιστολές 9ος /2008 και 3ος /2009), αλλά και υπομνήματα από τοπικούς παράγοντες (Δήμαρχος, Πρόεδροι ΕΑΣ Ελασσόνας και Αγρ. Συν/σμών). Αποτέλεσμα όλων αυτών των παρεμβάσεων ήταν οι στερεότερες απαντήσεις στη Βουλή (2008 - 2009) ή οι δεσμεύσεις - δηλώσεις των υπουργών της προηγούμενης κυβέρνησης (κ. Αλ. Κοντού και Σωτ. Χατζηγάκη) και του Περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα, ότι το έργο

θα ενταχθεί στο πρόγραμμα «Αλ. Μπαλτατζής» και ότι θα συνεχισθεί ομαλά η χρηματοδότησή του.

Όμως μέχρι σήμερα δεν υλοποιήθηκε κάποια από τις δεσμεύσεις αυτές και δυστυχώς δεν έγινε καμία προετοιμασία (δηλαδή σύνταξη των τευχών δημοπράτησης για το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο του έργου, απαλλοτριώσεις, κ.α.), από την Περιφέρεια Θεσσαλίας που έχει την ευθύνη επίβλεψης του έργου μέχρι σήμερα.

Για να συνεχισθεί σήμερα το Φράγμα Αγιονερίου (με την προϋπόθεση ότι θα βρεθεί η χρηματοδότηση), θα πρέπει να δρομολογηθούν παράλληλα δύο νέες εργολαβίες (ή και μία για καλύτερο συντονισμό), η πρώτη ύψους 8.000.000 ευρώ με αντικείμενο το σώμα του φράγματος, τις εργασίες έμφραξης της σήραγγας, το κτίριο δικλίδων με τα μηχανολογικά και η δεύτερη ύψους 4.500.000 ευρώ με αντικείμενο δύο αντλιοστάσια (από τα πέντε που προβλέπονται) και προστατευτικό ανάχωμα στη λεκάνη κατάκλυσης, ενώ θα πρέπει να έχουν προηγηθεί απαλλοτριώσεις ύψους 1.200.000 ευρώ. Δεν θα θίξω σήμερα το θέμα της κατασκευής των αρδευτικών δικτύων γιατί είναι σύνθετο και δυσπεπτικό (αρκετά εκατομμύρια ευρώ), είναι όμως σημαντικό να προβλεφθούν από τώρα αξιόπιστος φορέας επίβλεψης και στην συνέχεια φορέας λειτουργίας για το έργο, για να προληφθούν φαινόμενα τύπου Παναγιώτικου, Σμοκόβου κ.ά.

Σε ό,τι αφορά στην προοπτική ολοκλήρωσης του έργου, δεν θα κάνω δικά μου σχόλια, παρά μόνο θα παραθέσω δημόσιες τοποθετήσεις υπευθύνων παραγόντων της σημερινής κυβέρνησης:

* Η υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Κατ. Μπατζελή, σύμφωνα με όσα έχουν δημοσιευθεί στον τοπικό Τύπο (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : 23/10 και 20/11/2009), φέρεται «...να προχωρά σε περικοπές του προγράμματος «Αλ. Μπαλτατζής» και να αφήνει στον «αέρα» τα αρδευτικά φράγματα για τα οποία είχαν δεσμευθεί οι προκάτοχοί της στο υπουργείο».

* Η υπουργός Περιβάλλοντος και Κλιματικών Αλλαγών κ. Τ. Μπιρμπίλη, παρότι είναι υπέρ της αξιοποίησης τοπικών υδατικών πόρων (και όχι των έργων του Αχελώου), δήλωσε στη Βουλή ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν έργα υδατικών πόρων (απολογισμός που έχει ήδη υιοθετήσει επίσημα στο ΣτΕ για το σταμάτημα των έργων του Αχελώου), δεδομένου ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί τα περίφημα σχέδια δια-

Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της Δ/σης Εγγείων Βελτιώσεων Λάρισας, μαζί με άλλες 30 θέσεις στην επαρχία Ελασσόνας. Η προμελέτη (μελέτη χωρίς τεύχη δημοπράτησης), που εκπονήθηκε από το ίδιο φορέα (Α.Π.Θ.) το 1990, συμπληρώθηκε και ολοκληρώθηκε το 1996 από το μελετητικό γραφείο «ΥΔΡΕΤΜΕ», με προϋπολογισμό 5.050.000.000 δρχ. (14.820.249 ευρώ). Το έργο περιλαμβάνει τα εξής επιμέρους έργα :

Το κυρίως φράγμα (λιθόρριπτο με αργιλικό πυρήνα), που δεν άρχισε ακόμη, θα γίνει στον Ελασσονίτικο ποταμό (στα όρια της Ελασσόνας και Αγιονερίου), με μέγιστο ύψος 48 μέτρα, μήκος στέψης 195 μέτρα, πλάτος στέψης 10 μέτρα και όγκο 545.000 μ3. Η συνολική χωρητικότητα του ταμιευτήρα ανέρχεται σε 15 εκατ. μ3, από τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν 13 εκατ. μ3 νερού ετησίως για άρδευση 25.000 στρεμμάτων.

Την σήραγγα εκτροπής, μήκους 218 μέτρων με επένδυση από σκυρόδεμα διατομής 5x5 μ, μέσω της οποίας τα νερά του ποταμού διοχετεύονται κατάντη, μαζί με τα έργα εισόδου (πύργος υδροληψίας - ανάντη πώμα, κ.α.) και τα έργα εξόδου (κτίριο δι-κλειδών).

Τον υπερχειλιστή, ορθογωνικής διατομής με πλάτος 38 μέτρα, μήκος 100 μέτρα, ύψος 4,5 μέτρα και πλημμυρική παροχή 1.523 μ3 / δευτ. για πλημμύρα 10.000 ετών (έναντι 361 μ3 / δευτ. και πλημμύρα 500 ετών που πρότεινε η μελέτη του Α.Π. Θεσσαλονίκης).

Το έργο με γενικό τίτλο «Φράγμα Αγιονερίου Νομού Λάρισας» και φορέα υλοποίησης την ΔΕΚΕ Περιφέρειας Θεσσαλίας, εντάχθηκε στο Β' ΠΕΠ Θεσσαλίας (Β'ΚΠΣ) και δημοπρατήθηκε (μετά από 2 άγονους διαγωνισμούς) τον Ιούνιο του 1999. Στις 23-12-1999 υπογράφηκε σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία «ΚΥΚΛΟΣ-ΣΦΑΙΡΙΚΗ» για ποσό 3.826.340.000 δρχ. ή (11.230.000 ευρώ).

Οι εργασίες ξεκίνησαν στις αρχές του 2000, ενώ μετά τη λήξη του Β' ΚΠΣ το 2001, το έργο εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ, οπότε και δόθηκε η πρώτη παράταση (μέχρι Δεκέμβριο του 2002). Παρότι ακολούθησαν άλλες τρεις παρατάσεις ολοκλήρωσης των εργασιών (η τελευταία μέχρι 30/4/2006), εντούτοις υπάρχουν ημιτελή τμήματα (γέφυρα υπερχειλιστή).

Στο διάστημα αυτό μειώθηκε το φυσικό αντικείμενο (αφαιρέθηκε το κυρίως σώμα του φράγματος) και περιορίστηκε στα έργα υπερχειλιστής και εκτροπής, για να αντιμετωπισθεί η αύξηση της δαπάνης του έργου, από τις κατολισθήσεις του πρανούς και τον υπερδιπλασιασμό της αναθεώρησης, ενώ δαπανήθη-καν συνολικά 10.000.000 ευρώ. Δηλαδή μέχρι την ημέρα που σταμάτησαν οι εργασίες της εργολαβίας, κατασκευάστηκε μόνο ο υπερχειλιστής με την λεκάνη ηρεμίας και οι σήραγγες εκτροπής και αποστράγγισης, χωρίς να έχουν αρχίσει εργασίες στο κυρίως φράγμα, το οποίο θα κατασκευασθεί με νέα εργολαβία, εάν και εφόσον εξασφαλισθεί η χρηματοδότησή του.

Οι καθυστερήσεις και τα προβλήματα κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών, που οφείλονται σε πολλούς λόγους (αστοχίες μελέτης, τεχνικές δυσκολίες, αδυναμίες ανάδοχου, κ.ά.), προφανώς άφησαν αδιάφορες τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αν κρίνουμε από το αποτέλεσμα. Τα τελευταία 3,5 χρόνια που ήταν σταματημένο το έργο, έγιναν πολλές ερωτήσεις στη Βουλή από όλους σχεδόν τους βουλευτές του Νομού, συχνές παρεμβάσεις από το Νομάρχη Λάρισας

ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί τα περίφημα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων και συνεπώς ούτε και από εκεί αναμένεται θετική ανταπόκριση.

* Ο υφυπουργός Υποδομών και Δικτύων κ. Γ. Μαγκριώτης κατά την επίσκεψή του στο Φράγμα Αγιονερίου στο παρελθόν, είχε μεν δηλώσει (δημοσίευμα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ : 24/6/2008) «...ότι είναι απaráδεκτο ένα τόσο σοβαρό έργο να μείνει στα μισά...», όμως στην πρόσφατη επίσκεψή του στον Νομό μας και στην Ελασσόνα δεν αναφέρθηκε καθόλου στο έργο (λόγω αναρμοδιότητας άραγε ;).

* Η περιφερειάρχης κ. Π. Γερακούδη - παρότι δεν γνωρίζουμε τις απόψεις της - θα μπορούσε (;) να το χρηματοδοτήσει ως έργο-γέφυρα, υποθέτω όμως ότι θα δεσμεύεται από τους πολλούς περιορισμούς του νέου κοινοτικού πλαισίου (ΕΣΠΑ), μεταξύ των οποίων κυρίαρχος είναι αυτός που αναφέρει ότι «Έργα που κατά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιορισθούν ως ημιτελή ή μη λειτουργικά, το κράτος-μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει με εθνικούς πόρους». Η πρόσφατη πληροφορία για «απένταξη» του έργου από το Γ'ΚΠΣ, επειδή είναι μη-λειτουργικό το φυσικό του αντικείμενο, μάλλον ενισχύει την παραπάνω υπόθεση για αδυναμία να συνεχισθεί η χρηματοδότησή του έργου από το νέο κοινοτικό πλαίσιο (ΕΣΠΑ). Άλλωστε για να είμαστε ρεαλιστές, στην σημερινή οικονομική συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη η εξεύρεση 14 εκατ. ευρώ και μάλιστα από εθνικούς πόρους.

Από πού λοιπόν θα περιμένουμε «το πράσινο φως» για την συνέχιση του πολύπαθου αυτού έργου, θα ήταν η εύλογη ερώτηση κάθε καλόπιστου αναγνώστη ;

Προσωπικά περιμένω με ενδιαφέρον οποιαδήποτε αξιόπιστη απάντηση, που θα δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες για σύντομη ολοκλήρωση του έργου, γιατί αυτό που πραγματικά ενδιαφέρει τους αγρότες και γενικότερα την κοινωνία της περιοχής Ελασσόνας, είναι αν θα εξασφαλισθεί η απαιτούμενη χρηματοδότηση, καθώς και το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση και την λειτουργία του. -

**Λάρισα 28/12/2009 -
Κων. Ελ. Γκούμας - Γεωπόνος**

Υ.Γ.

Θα προσυπέγραφα ορισμένα από όσα αναφέρει στην επιστολή του ο κ. Β. Αγοράστης (τον οποίο εκτιμώ για την προσφορά του στον τόπο και το ενδιαφέρον του για τα κοινά), όχι όμως και την παράγραφο που αναφέρεται στον πρώην περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα. Θα αναφερθώ μόνο σε ένα τομέα που γνωρίζω καλά - αυτόν της διαχείρισης των υδατικών πόρων - στον οποίο οι επιδόσεις του πρώην περιφερειάρχη ή των συνεργατών του ήταν κατώτερες των περιστάσεων. Δεν θα πρέπει να αισθάνεται ιδιαίτερα «επιτυχημένος» ο κ. Φ. Γκούπας με τη νομιμοποίηση εκατοντάδων παράνομων γεωτρήσεων, με το «χαράτσωμα» εκατοντάδων ευρώ των Θεσσαλών αγροτών που αντικαθιστούσαν ή θεωρούσαν τις νόμιμες γεωτρήσεις τους, με τις καθυστερήσεις στο γέμισμα της λίμνης της Κάρλας, με τους γραφικούς «διαγκωνισμούς» του με το νομάρχη Μαγνησίας στο θυρόφραγμα της σήραγγας της Κάρλας, με τις ανεδαφικές μελέτες του Ε.Μ.Π. που χρηματοδότησε η Περιφέρεια για το φορέα διαχείρισης Σμοκόβου και φυσικά με τη στασιμότητα που περιέγραβα στις εργασίες ολοκλήρωσης του Φράγματος Αγιονερίου την 4ετία 2006-2009.

ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΙΟΝΕΡΙΟΥ :
«Οι καθυστερήσεις του θα ξεπεράσουν τα έργα του Αχελώου ; »
(Του Κων/νου Ελ. Γκούμα)

Η επιστολή-έκκληση του πρώην δημάρχου & βουλευτή κ. Β. Αγοράστη προς την Περιφερειάρχη κ. Π. Γερακούδη, που δημοσιεύθηκε στις 25/12/2009 στην έγκριτη εφημερίδα σας, για την συνέχιση του Φράγματος Αγιονερίου, αλλά & η πρόθεση μου να ενημερώσω τους αναγνώστες σας για την προοπτική του έργου, ήταν οι αφορμές για την επιστολή αυτή. Έχω ήδη αναφερθεί στο παρελθόν για το φράγμα με επιστολή μου στις 15/3/2006, που δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Αγροτική Ενημέρωση» από την φιλόξενη εφημερίδα σας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» & ελπίζω οι συμπατριώτες μου Ελασσονίτες, να θυμούνται τους φόβους που είχα εκφράσει τότε για το σημαντικό αυτό έργο. Ήδη σχεδόν 4 χρόνια μετά, η κατάσταση είναι στάσιμη & οι προοπτικές για την ολοκλήρωση του δυσοίωνες. Πολλές από τις επισημάνσεις που είχα κάνει τότε είναι εξίσου επίκαιρες (ιδιαίτερα στην σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία), όπως αυτή που αφορά στην ανάγκη ενός δημόσιου απολογισμού για όλα τα μεγάλα έργα « ώστε να είναι σε θέση οι πολίτες να γνωρίζουν τις αιτίες για τυχόν καθυστερήσεις και υπερβάσεις, το συνολικό κόστος των έργων και αν γίνεται καλή αξιοποίηση και απόσβεση του δημόσιου χρήματος».

Να ξεκαθαρίσω εξ αρχής ότι όλα όσα αναφέρω στην επιστολή μου, είναι παράθεση γεγονότων ή στοιχείων (που ενδεχομένως επιδέχονται διορθώσεις ή συμπλήρωση), ώστε οι αναγνώστες να βγάλουν μόνοι τα συμπεράσματά τους για τις αιτίες ή & τυχόν ευθύνες για όσες καθυστερήσεις υπήρξαν στο έργο. Αρκεί να μην αξιολογηθούν με τα «κομματικά φίλτρα» του κάθε αναγνώστη.

Ο υπότιτλος της επιστολής μου που παραπέμπει στα έργα του Αχελώου, δεν στοχεύει στην σύγκριση των δύο έργων, αφενός γιατί είναι ανόμοια από πλευράς μεγέθους – σπουδαιότητας & αφετέρου γιατί οι καθυστερήσεις των έργων του Αχελώου οφείλονται κυρίως σε νομικά & σε χρηματοδοτικά προβλήματα, σε αντίθεση με το Φράγμα Αγιονερίου για το οποίο δεν υπήρξαν τέτοια προβλήματα. Αναδεικνύει όμως τις μεγάλες καθυστερήσεις, **αφού & τα δύο έργα θα ξεπεράσουν (με το πιο αισιόδοξο σενάριο) την 15ετία για να ολοκληρωθούν**, παρότι είναι τόσο αναγκαία & χρήσιμα για την Θεσσαλία & την περιοχή Ελασσόνας αντίστοιχα.

Ας δούμε λοιπόν την πορεία του έργου στις κυριότερες φάσεις του, δεδομένου ότι οι τεχνικές & διαδικαστικές λεπτομέρειες δεν ενδιαφέρουν τους αναγνώστες.

Οι διαδικασίες για την υλοποίηση του έργου, ξεκίνησαν το 1987, στα πλαίσια αναγνωριστικής έκθεσης που εκπόνησε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (κ. Γ. Σούλιος), για λογαριασμό της Δ/σης Εγγείων Βελτιώσεων Λάρισας, μαζί με άλλες 30 θέσεις στην επαρχία Ελασσόνας. Η προμελέτη (μελέτη χωρίς τεύχη δημοπράτησης), που εκπονήθηκε από το ίδιο φορέα (Α.Π.Θ.) το 1990, συμπληρώθηκε & ολοκληρώθηκε το 1996 από το μελετητικό γραφείο «ΥΔΡΕΤΜΕ», με προϋπολογισμό 5.050.000.000 δρχ. (14.820.249 €). Το έργο περιλαμβάνει τα εξής επιμέρους έργα :

Το κυρίως φράγμα (λιθόρριπτο με αργιλικό πυρήνα), **που δεν άρχισε ακόμη**, θα γίνει στον Ελασσονίτικο ποταμό (στα όρια της Ελασσόνας και Αγιονερίου), με μέγιστο ύψος 48 μέτρα, μήκος στέψης 195 μέτρα, πλάτος στέψης 10 μέτρα και όγκο 545.000 μ3. Η συνολική χωρητικότητα του ταμιευτήρα

ανέρχεται σε 15 εκατ. μ3, από τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν 13 εκατ. μ3 νερού ετησίως για άρδευση 25.000 στρεμμάτων.

Την σήραγγα εκτροπής, μήκους 218 μέτρων με επένδυση από σκυρόδεμα διατομής 5x5 μ, μέσω της οποίας τα νερά του ποταμού διοχετεύονται κατάντη, μαζί με τα έργα εισόδου (πύργος υδροληψίας - ανάντη πώμα, κ.α.) & τα έργα εξόδου (κτίριο δικλείδων).

Τον υπερχειλιστή, ορθογωνικής διατομής με πλάτος 38 μέτρα, μήκος 100 μέτρα, ύψος 4,5 μέτρα & πλημμυρική παροχή 1.523 μ3 / δευτ. για πλημμύρα 10.000 ετών (**έναντι 361 μ3 / δευτ. και πλημμύρα 500 ετών που πρότεινε η μελέτη του Α.Π. Θεσσαλονίκης**).

Το έργο με γενικό τίτλο "**Φράγμα Αγιονερίου Νομού Λάρισας**" και φορέα υλοποίησης την ΔΕΚΕ Περιφέρειας Θεσσαλίας, εντάχθηκε στο Β' ΠΕΠ Θεσσαλίας (Β' ΚΠΣ) και δημοπρατήθηκε (μετά από 2 άγονους διαγωνισμούς) τον Ιούνιο του 1999. Στις 23-12-1999 υπογράφηκε σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία «ΚΥΚΛΟΣ-ΣΦΑΙΡΙΚΗ» για ποσό 3.826.340.000 δρχ. ή (11.230.000 €).

Οι εργασίες ξεκίνησαν στις αρχές του 2000, ενώ μετά την λήξη του Β' ΚΠΣ το 2001, το έργο εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ, οπότε και δόθηκε η πρώτη παράταση (μέχρι Δεκέμβριο του 2002). Παρότι ακολούθησαν άλλες τρεις παρατάσεις ολοκλήρωσης των εργασιών (η τελευταία μέχρι 30/4/2006), εντούτοις υπάρχουν ημιτελή τμήματα (γέφυρα υπερχειλιστή).

Στο διάστημα αυτό μειώθηκε το φυσικό αντικείμενο (αφαιρέθηκε το κυρίως σώμα του φράγματος) και περιορίστηκε στα έργα υπερχείλισης και εκτροπής, για να αντιμετωπισθεί η αύξηση της δαπάνης του έργου, από τις κατολισθήσεις του πρανούς και τον υπερδιπλασιασμό της αναθεώρησης, ενώ δαπανήθηκαν συνολικά 10.000.000 €. **Δηλαδή μέχρι την ημέρα που σταμάτησαν οι εργασίες της εργολαβίας, κατασκευάστηκε μόνο ο υπερχειλιστής με την λεκάνη ηρεμίας & οι σήραγγες εκτροπής και αποστράγγισης, χωρίς να έχουν αρχίσει εργασίες στο κυρίως φράγμα, το οποίο θα κατασκευασθεί με νέα εργολαβία, εάν και εφόσον εξασφαλισθεί η χρηματοδότησή του.**

Οι καθυστερήσεις και τα προβλήματα κατά την διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών, που οφείλονται σε πολλούς λόγους (αστοχίες μελέτης, τεχνικές δυσκολίες, αδυναμίες ανάδοχου, κ.α), προφανώς άφηναν αδιάφορες τις εκάστοτε πολιτικές ηγεσίες της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αν κρίνουμε από το αποτέλεσμα.

Τα τελευταία 3,5 χρόνια που ήταν σταματημένο το έργο, έγιναν πολλές ερωτήσεις στη Βουλή από όλους σχεδόν τους βουλευτές του Νομού, συχνές παρεμβάσεις από τον Νομάρχη Λάρισας (με ανάλογες επιστολές 9^{ος}/2008 & 3^{ος}/2009), αλλά & υπομνήματα από τοπικούς παράγοντες (Δήμαρχος, Πρόεδροι ΕΑΣ Ελασσόνας & Αγρ. Συν/σμών). Αποτέλεσμα όλων αυτών των παρεμβάσεων ήταν οι στερεότυπες απαντήσεις στην Βουλή (2008 - 2009) ή οι δεσμεύσεις - δηλώσεις των υπουργών της προηγούμενης κυβέρνησης (κ.κ. Αλ. Κοντού & Σωτ. Χατζηγάκη) & του Περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα, ότι το έργο θα ενταχθεί στο πρόγραμμα «Αλ. Μπαλτατζής» & ότι θα συνεχισθεί ομαλά η χρηματοδότηση του.

Όμως μέχρι σήμερα δεν υλοποιήθηκε κάποια από τις δεσμεύσεις αυτές & δυστυχώς δεν έγινε καμία προετοιμασία (δηλαδή σύνταξη των τευχών δημοπράτησης για το υπολειπόμενο φυσικό αντικείμενο του έργου, απαλλοτριώσεις, κ.α.), από την Περιφέρεια Θεσσαλίας που έχει την ευθύνη επίβλεψης του έργου μέχρι σήμερα.

Για να συνεχισθεί σήμερα το Φράγμα Αγιονερίου (με την προϋπόθεση ότι θα βρεθεί η χρηματοδότηση), θα πρέπει να δρομολογηθούν παράλληλα δύο νέες εργολαβίες (ή & μία για καλλίτερο συντονισμό), η πρώτη ύψους 8.000.000 € με αντικείμενο το σώμα του φράγματος, τις εργασίες έμφραξης της σήραγγας, το κτίριο δικλείδων με τα μηχανολογικά και η δεύτερη ύψους 4.500.000 € με αντικείμενο δύο αντλιοστάσια (από τα πέντε που προβλέπονται) και προστατευτικό ανάχωμα στην λεκάνη κατάκλυσης, ενώ θα πρέπει να έχουν προηγηθεί απαλλοτριώσεις ύψους 1.200.000 €. Δεν θα θίξω σήμερα το θέμα της κατασκευής των αρδευτικών δικτύων γιατί είναι σύνθετο & δυσεπίλυτο (αρκετά εκατομμύρια €), είναι

όμως σημαντικό να προβλεφθούν από τώρα αξιόπιστος φορέας επίβλεψης & στην συνέχεια φορέας λειτουργίας για το έργο, για να προληφθούν φαινόμενα τύπου Παναγιώτικου, Σμοκόβου κ.α..

Σε ότι αφορά την προοπτική ολοκλήρωσης του έργου, δεν θα κάνω δικά μου σχόλια, παρά μόνο θα παραθέσω δημόσιες τοποθετήσεις υπευθύνων παραγόντων της σημερινής Κυβέρνησης :

- **Η Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων** κ. Κατ. Μπατζελή, σύμφωνα με όσα έχουν δημοσιευθεί στον τοπικό τύπο (ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ : 23/10 & 20/11/2009), φέρεται «..να προχωρά σε περικοπές του προγράμματος «Αλ. Μπαλατζής» & να αφήνει στον «αέρα» τα αρδευτικά φράγματα για τα οποία είχαν δεσμευθεί οι προκάτοχοί της στο Υπουργείο».
- **Η Υπουργός Περιβάλλοντος & Κλιματικών Αλλαγών** κ. Τ. Μπιρμπίλη, παρότι είναι υπέρ της αξιοποίησης τοπικών υδατικών πόρων (& όχι των έργων του Αχελώου), δήλωσε στην Βουλή ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν έργα υδατικών πόρων (αιτιολογία που έχει ήδη υιοθετήσει επίσημα στο ΣτΕ για το σταμάτημα των έργων του Αχελώου), δεδομένου ότι δεν έχουν ολοκληρωθεί τα περίφημα σχέδια διαχείρισης υδατικών πόρων & συνεπώς ούτε & από εκεί αναμένεται θετική ανταπόκριση.
- **Ο Υφυπουργός Υποδομών & Δικτύων** κ. Γ. Μαγκριώτης κατά την επίσκεψη του στο Φράγμα Αγιονερίου στο παρελθόν, είχε μεν δηλώσει (δημοσίευμα ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ : 24/6/2008) «...ότι είναι απαράδεκτο ένα τόσο σοβαρό έργο να μείνει στα μισά...», όμως στην πρόσφατη επίσκεψη του στον Νομό μας & στην Ελασσόνα δεν αναφέρθηκε καθόλου στο έργο (λόγω αναρμοδιότητας άραγε ;).
- **Η Περιφερειάρχης** κ. Π. Γερακούδη – παρότι δεν γνωρίζουμε τις απόψεις της – θα μπορούσε (;) να το χρηματοδοτήσει ως έργο-γέφυρα, υποθέτω όμως ότι θα δεσμεύεται από τους πολλούς περιορισμούς του νέου κοινοτικού πλαισίου (ΕΣΠΑ), μεταξύ των οποίων κυρίαρχος είναι αυτός που αναφέρει ότι «Έργα που κατά την λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιορισθούν ως ημιτελή ή μη-λειτουργικά, το κράτος-μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει με εθνικούς πόρους». Η πρόσφατη πληροφορία για «απένταξη» του έργου από το Γ'ΚΠΣ, επειδή είναι μη-λειτουργικό το φυσικό του αντικείμενο, μάλλον ενισχύει την παραπάνω υπόθεση για αδυναμία να συνεχισθεί η χρηματοδότησή του έργου από το νέο κοινοτικό πλαίσιο (ΕΣΠΑ). Άλλωστε για να είμαστε ρεαλιστές, στην σημερινή οικονομική συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη η εξεύρεση 14 εκατ. € & μάλιστα από εθνικούς πόρους.

Από πού λοιπόν θα περιμένουμε «το πράσινο φως» για την συνέχιση του πολύπαθου αυτού έργου, θα ήταν η εύλογη ερώτηση κάθε καλόπιστου αναγνώστη ;

Προσωπικά περιμένω με ενδιαφέρον οποιαδήποτε αξιόπιστη απάντηση, που θα δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες για σύντομη ολοκλήρωση του έργου, γιατί αυτό που πραγματικά ενδιαφέρει τους αγρότες & γενικότερα την κοινωνία της περιοχής Ελασσόνας, είναι αν θα εξασφαλισθεί η απαιτούμενη χρηματοδότηση, καθώς & και το χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση και την λειτουργία του. -

Λάρισα 28/12/2009 - Κων. Ελ. Γκούμας – Γεωπόνος

Υ.Γ

Θα προσυπέγραφα ορισμένα από όσα αναφέρει στην επιστολή του ο κ. Β. Αγοράστης (τον οποίο εκτιμώ για την προσφορά του στον τόπο & το ενδιαφέρον του για τα κοινά), όχι όμως & την παράγραφο που αναφέρεται στον πρώην Περιφερειάρχη κ. Φ. Γκούπα. Θα αναφερθώ μόνο σε ένα τομέα που γνωρίζω καλά – αυτόν της διαχείρισης των υδατικών πόρων – στον οποίο οι επιδόσεις του πρώην Περιφερειάρχη ή των συνεργατών του ήταν κατώτερες των περιστάσεων. Δεν θα πρέπει να αισθάνεται ιδιαίτερα «επιτυχημένος» ο κ. Φ. Γκούπας με την νομιμοποίηση εκατοντάδων παράνομων γεωτρήσεων, με το «χαράτσωμα» εκατοντάδων € των Θεσσαλών αγροτών που αντικαθιστούσαν ή θεωρούσαν τις νόμιμες γεωτρήσεις τους, με τις καθυστερήσεις στο γέμισμα της λίμνης της Κάρλας, με τους γραφικούς «διαγκωνισμούς» του με τον Νομάρχη Μαγνησίας στο θυρόφραγμα της σήραγγας της Κάρλας, με τις ανεδαφικές μελέτες του Ε.Μ.Π που χρηματοδότησε η Περιφέρεια για το φορέα διαχείρισης Σμοκόβου & φυσικά με την στασιμότητα που περιέγραψα στις εργασίες ολοκλήρωσης του Φράγματος Αγιονερίου την 4ετία 2006-2009.